

IZSÁK ÉVA: A HAZAI GEOGRÁFIA ELSŐ PhD. ÉRTEKEZÉSÉNEK VÉDÉSE

BERNEK ÁGNES

Izsák Éva, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Regionális Földrajzi Tanszékének tanársegédje 1998. május 5-én védte meg "A természeti és társadalmi környezet hatása Budapest határmenti területeinek fejlődésére" c. PhD. értekezését az MTA Földrajztudományi Kutatóintézetében. A nyilvános vita résztvevőinek tekintélyes száma egyrészt a témakör rendkívüli aktualitásának volt köszönhető, másrészt annak, hogy a hazai földrajztudományban *Izsák Éva* az első doktorandusz, akinek PhD. értekezését nyilvános vitára tűzték ki. A bíráló bizottság elnöke *Márton Péter* Professzor Úr, az ELTE Földtudományi Doktori Programjának vezetője volt; tagjai *Klinghammer István*, *Perczel György*, *R. Várkonyi Ágnes* és *Marosi Sándor* professzorok voltak. Az értekezést opponálták *Berényi István* és *Bora Gyula* professzor urak.

A jelölt öt évet átfogó tudományos munkájának eredményeit foglalta össze értekezésében. Legfőbb kutatási kérdései a következők voltak:

- Van-e összefüggés a város fejlődése, valamint a természeti és a társadalmi környezet területi eltérései között?
- Milyen hatást gyakorol a természeti környezet a város térbeniségére?
- Az eltérő területi fejlődés milyen kapcsolatban van a kialakuló társadalmi környezettel?

A disszertáció első két fejezete a természeti és társadalmi környezet hatását elemezte Budapest és környékének fejlődésére. A következő rész a főváros közigazgatási határán belüli és kívüli kerületeket és településeket hasonlított össze bizonyos mutatók alapján, mintaterületeket kiválasztva. Az utolsó fejezet az 1990 óta végbement változásokkal, az agglomerációs övezet településeinek erősen differenciált fejlődésével foglalkozott. Az értekezés összeggzéssel, főbb megállapításokkal és következtetésekkel zárult.

Az opponensek egybehangzó véleménye alapján *Izsák Éva* disszertációjának legfontosabb tudományos eredményei a következők:

1. A természeti környezet városszerkezetre gyakorolt hatása közvetlen, mert a tagolt térszín meghatározó szerepet játszik a sokgócú térbeniség kialakulásában.
2. Ahol a természeti környezetnek előbbi korlátozó hatása nem érvényesül, ott a funkcionális "térservező" erő lép elő, s meghatározóvá válik a centrumtól való távolság.
3. A város horizontális terjeszkedésének típusa és a népességnövekedés között szoros kapcsolat van, a természeti tényezők és a centrumtól való távolság befolyásoló hatásai szerint.
4. Az élettér-típusok faktoranalízissel történő lehatárolása alapján a városi tér és a társadalmi tér új összefüggése követhető nyomon.

Az opponensek által felvetett kritikai megjegyzések egyben a védésen, mint vitatémák is szerepeltek. Ezek közül igen érdekes volt Bora Professor Úr felvetése az ingatlanárak városfejlődésre gyakorolt hatását illetően. Másik kiemelt vitakörhöz a tipizálási és a generalizálási szempontok kiválasztása, illetve az ezek alapján levonható következtetések elméleti kérdőjelei sorolhatók.

A kutatási módszerek közül mind az opponensek, mind a bíráló bizottság tagjai kiemelték az ún. szuburbanizációs indexet. A jelölt a legújabb kutatásai alapján készült, disszertációjában még nem szereplő indexmutatókat is bemutatta, illetve elemezte.

Izsák Éva a PhD. fokozatot - disszertációjának színvonala, vizsgái eredménye illetve a nyilvános vita értékelése alapján összesítve - "summa cum laude" minősítéssel szerezte meg.

E rövid ismertető zárásaként, a vita minden résztvevőjének egybehangzó véleményét szeretném tolmácsolni Izsák Évának, nevezetesen további nagyon sikeres, eredményekben gazdag kutatói életpályát kívánunk!